

PAPER DETAILS

TITLE: Vergi Denetiminde Kirmizi Bayraklarin Kullanimi

AUTHORS: Hasan ABDIOGLU

PAGES: 161-172

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/426379>

Vergi Denetiminde Kırmızı Bayrakların Kullanımı

Hasan ABDİOĞLU

Vergi Denetmeni

Özet

Devletler varlık sebebi olan fonksiyonlarını yerine getirebilmek amacıyla finansman kaynaklarına ihtiyaç duyarlar ve bu finansman kaynaklarından en önemlisi ve güçlü olanı vergidir. Vergilemede etkinliğin ve verimliliğin sağlanarak kamunun ihtiyaçlarının en üst düzeyde karşılanması ve bu suretle mali, ekonomik, sosyal ve hukuki amaçlara ulaşılması etkin bir vergi denetimi ile mümkündür. Vergi denetiminde amaçlanan hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik olarak kırmızı bayrakların (hile belirteçleri) kullanılması inceleme elemanlarına çok büyük faydalar sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kırmızı bayraklar, vergi denetimi.

Abstract (Using Red Flags at Tax Audit)

States need financial sources to be able to carry out their functions which are their existing reasons and the most important and powerful one of these financial sources is tax. Satisfaction of public needs at the highest level by providing efficiency and effectiveness at Taxation and so achieving financial, economical, social and legal aims can be possible by an efficient tax auditing. Using Red Flags (Deceit Adverbs) in order to realize the targets of Tax Audit is going to ensure great benefits to auditors.

Key Words: Red flags, tax audit

Giriş

Modern devletler, varlık sebebi olan fonksiyonlarını yerine getirebilmek amacıyla finansman kaynaklarına ihtiyaç duyarlar ve bu finansman kaynaklarından en önemlisi ve güçlü olanı vergidir. Dolayısıyla modern devletin; ekonomik, siyasal ve sosyal nedenlerinin dışında en azından mali fonksiyonu nedeniyle vergi toplaması gerekmektedir. Vergi; devletin kamu harcamalarının finansmanını karşılamak üzere toplumu meydana getiren fert ve kurumlardan kazançlarına göre, karşılıksız ve zorunlu olarak aldığı ekonomik değerlerdir¹.

Vergi denetimi; ödenmesi gereken vergi borcunun zamanında ve eksiksiz olarak ödenmesini sağlamak amacıyla Gelir İdaresinin ve mükelleflerin vergi kanunlarından doğan yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğilerinin araştırılmasıdır. Buna göre, vergi denetimi hem gelir idaresinin teftişi ve bu idarede çalışan personelin soruşturmasını (iç denetim) hem de mükelleflerin vergi kanunlarına uygun olarak hareket edip etmediklerinin tespitini (dış denetim) kapsamaktadır². Vergi denetiminin sahip olduğu fonksiyon ağırlıklı olarak,

¹ TÜRK, İsmail, Maliye Politikası, Turhan Kitapevi 14. Baskı, Ankara, s.97, 2000.

² SARILI, Mustafa Ali. "Türkiye'de Vergi Denetiminin Sorunları ve Bu Sorunların Çözümüne Yönelik Yapılması Gereken Düzenlemeler", Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 8 Haziran 2003, s.103.

ödenmesi gereken vergilerin doğruluğunun araştırılması, durumların tespit edilmesi ve varsa yanlışlıkların ve eksikliklerin giderilmesidir. Bu süreçte vergi denetimiyle vergiler araştırılacak, olumsuzluklar önlenerek ve düzeltilecektir³.

Vergi incelemesi, mükellefin işlem ve hesaplarının muhasebe ilkeleri ve vergi hukuku yönünden eleştirisel bir gözle, yetkili uzman kişilerce denetlenerek, hata, noksanlık ve hilelerin ortaya çıkarılması suretiyle ödenmesi gereken verginin doğruluğunun tespit edilmesi ve sağlanmasına yönelik bir denetim türüdür. Vergi incelemesi, Vergi Usul Kanun'unun 134. maddesinde "ödenmesi gereken vergilerin doğruluğunu araştırmak, tespit etmek ve sağlamaktır" şeklinde ifade edilmektedir. Bu tanımlamadan hareketle vergi denetiminin ana amacı, vergi yükümlülüğünü meydana getiren gerçek olaylarla matrahı belirleyen hesap ve işlemlerin doğruluğunu veya yanlışlığını belirlemektir. Bu suretle de mükelleflerin kanuna uygun beyanda bulunmasını sağlamaktır.

Vergi mükelleflerinin hata sonucu vergi ödememe durumu ya da bilerek vergi kaçırma eğilimleri vergi denetimi ihtiyacını ortaya koymaktadır. Hata kavramı Türkçe sözlükte, istenmeyerek ve bilmeyerek yapılan yanlış, yanlışma, yanlışlı olarak tanımlanmaktadır⁴. Hile kavramı ise; "birini aldatmak, yanıltmak için yapılan düzen, dolap, oyun olarak tanımlanmaktadır⁵. Hile ve hatayı ayıran en önemli unsur kasıttır. Hatada kasıt unsuru yer almamakta olup bilgisizlik, dikkatsizlik ve ihmal söz konusu iken hile de ise kasıt unsuru bulunup yanıltmaya yönelik bir harekettir. Ayrıca hileyi yapan kişi veya kişilerin bu hile vasıtasıyla kendilerine maddi veya manevi çıkar sağlamak amaçları vardır. Hile denetimi yapan kişiler tarafından gözlemleme ve araştırma ile belirlenen ve hile ihtimali olmasını tanımlayan bazı

belirtiler bulunmaktadır. Kırmızı Bayraklar (Red Flags) olarak adlandırılan ve hile ihtimali olmasını gösteren bu belirteçler üzerine gidilmesi gereken hile uyarıcılarıdır. Bir başka ifadeyle kırmızı bayraklar beklenmeyen olaylar veya normal olaylardan değişiklik gösteren durumlardır. Bu durumlar bazı şeylerin yolunda gitmediğinin ve araştırmaya ihtiyaç duyulabileceğinin sinyalleridir⁶.

Bu çalışmanın amacı vergi denetiminde etkinliği ve verimliliği sağlamak amacıyla kırmızı bayraklar olarak nitelendirilen hile belirteçlerinin vergi denetiminde kullanımına yönelik açıklamalarda bulunmak ve vergi denetimine yönelik kırmızı bayrakların (hile belirteçlerinin) neler olabileceği konusunda tespitler yaparak, bu konuda Amerikan İç Gelir İdaresinin (Individual Revenue Service) uygulamalarını açıklamaktır.

2. Vergi Denetimi ve Önemi

Devlet kavramının J.J. Rousseau'nun yaklaşımıyla toplumu oluşturan bireyler arasındaki zımni bir sözleşmeye işaret ettiği ve bu sözleşmenin "anayasa" ile somutlaştığı kabul edilirse, verginin de bu toplum sözleşmesinin hayata geçirilmesi için bireyler tarafından Devlete zorunlu olarak aktarılması gereken bir kaynak olduğu kabul edilir. Ne var ki, bireylerin Devletçe sunulan hizmetler ile ödenen vergiler arasında doğrudan ve eşzamanlı bir ilgi kurmadaki zorlukları ya da vergi yükünün kişisel tasarruf ve harcama potansiyelini daraltıcı bir özelliği nedeniyle her toplumda belirli düzeyde vergi direncinin, hatta vergi kaçırma eğiliminin gözlenmesi kaçınılmazdır. Bu gerçeğin teşhisi özellikle beyana dayalı modern bir vergi sistemi için yaşamsal öneme sahiptir⁷.

Günümüzde devletlere, güvenliğin ve adaletin sağlanması ve vergilerin toplan-

³ DALAK, Güldem. Vergi Denetimi ve Muhasebe Uygulamaları", Vergi Sorunları Dergisi, Sayı:129, Haziran-1999, ss.74-83.

⁴ Türkçe Sözlük, Cilt:1, Türk Dil Kurumu Basımevi, Ankara, 1988, s:167

⁵ Türkçe Sözlük, Cilt:1, Türk Dil Kurumu Basımevi, Ankara, 1988, s: 645

⁶ Hevesi Alan G. Red Flags for Fraud, www.osc.state.ny.us/localgov/pubs/red_flags_fraud.pdf, 10.08.2006

⁷ İNAN, Atilla . "Sayıştay'ın Vergi Denetimi ve Sınırları", Maliye ve Sigorta Yorumları, Sayı:344, 15 Mayıs 2001, s.28, ss. 28-31

ması gibi klasik görevlerinin yanı sıra eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik gibi alanlarda da yeni ekonomik ve sosyal görevler yüklenmiş bulunmaktadır. Devletin artan gelir ihtiyacını karşılayabilmesinin yolu, gelirlerini artırmaktan geçmektedir. Bu gelirlerin başında da vergiler gelmektedir. Bu bağlamda vergi tabanının genişletilmesi ve vergi kayıp ve kaçığının mümkün olduğunca azaltılması gerekmektedir.

Türkiye’de 2003 yılında toplam gelir vergisinin %6,4’ü yıllık beyanname, %90,2’si stopaj, %3,1’i de geçici vergi yoluyla ödenmiştir. Aynı yılda basit usule tabi olanların gelir vergisi içerisindeki payı %0,02’dir. Belirtilen bu sonuçlardan anlaşılabileceği üzere Türkiye’de beyan sistemi ve dolayısıyla da denetim sistemi etkinliğini yitirmiş gözükmektedir. Ayrıca bu sonuçlar Türkiye’de vergi denetiminin ne derece önemli bir şekilde ele alınması gerektiğini de ortaya koymaktadır⁸.

Vergi incelemelerinin yetersiz olması bazı kimselerin vergi kaçırma yollarına olanak vermektedir. Bu durum bir taraftan vergide adalet ve eşitlik ilkelerinin zedelenmesine yol açarken, öte taraftan ekonomik ve sosyal yapı üzerinde de olumsuz etkiler oluşturmaktadır⁹. Zira vergi denetimi toplumda kişiler arası yatay ve dikey adaletin sağlanması açısından önem taşımaktadır. Bilindiği üzere vergilemede yatay adalet eşit durumdaki mükelleflerin eşit, dikey adalet ise vergi ödeme gücü fazla olan mükelleflerin daha fazla vergi ödemesini gerektirir¹⁰.

3. Vergi Denetiminde Kırmızı Bayrakların Kullanımı

Beyan esasına dayalı çağdaş vergi uygulamalarının başarısı ve vergi kayıp ve kaçaklarının önlenmesi için vergiye ilişkin

kanunlarının basit ve adil olması temel şart olmakla birlikte yeterli değildir. Bu temel şartlar dışında Vergi İdaresinin güçlü bir yapı içerisinde örgütlenerek bir taraftan mükelleflere çağdaş olanaklardan etkin bir şekilde yararlanacak şekilde vergilendirme hizmeti sunması, diğer taraftan da mükelleflerin çağdaş denetim araçları ve yöntemleri ile izlenerek denetlenmesi gerekmektedir¹¹. Bu araçlardan bir tanesi de hile belirteçleri olarak nitelenen kırmızı bayraklardır.

Kırmızı bayrakların kullanımının arkasında yatan temel neden devletin vergi denetiminde yetersiz kalmasıdır. Denetim elemanlarının vergi mükellefinin yaşam düzeyini ve işini tam ve mükemmel bir şekilde kavrayıp her türlü gelir akımını tespit edecek ne yetecek kadar zamanı ve de devletin kaynağı mevcuttur. Devletin vergi gelirlerinin artırılmasında yeni stratejilere ihtiyacı olduğu aşîkârdır. Bundan dolayı daha hızlı, tutarlı ve daha etkin gelir sağlayıcı denetim tekniklerinin kullanılması ve kayıp kaçığın olduğu alanın anında tespit edilmesi önem arz etmektedir¹².

Hileli işlemlerle işletme kaynakları veya varlıkları kasıtlı olarak yanlış kullanılmakta ve mali tabloları hileli biçimde düzenlenerek kişisel yarar sağlanmaya çalışılmaktadır. Türkiye’de son zamanlarda ortaya çıkartılan hayali ihracat yoluyla büyük çaplı haksız KDV iadeleri alınması, çeşitli hilelerle bazı özel bankaların içlerinin boşaltılması gibi olaylar bu duruma örnektir¹³. Belgeler ve kayıtlar üzerinde yapılan hata ve hilelerin muhasebe sistemi içerisinde kendiliğinden ortaya çıkarılması beklenemez. Özellikle hileli işlemlerin

⁸ TEKİN, Fazıl ve ÇELİKKAYA, Ali. “Vergi Denetimi”, Seçkin Yayınevi, Ankara 2005, s.69

⁹ KIZILOĞLU, Şükrü . “Vergi İnceleme Sonuçları ve Değerlendirmesi”, Yaklaşım Dergisi, Sayı: 91, Temmuz 2000, s. 48, ss. 48-53.

¹⁰ PEHLİVAN, Osman. “Vergi Denetimi ve Vergi Denetiminde Etkinlik”, Vergi Dünyası Dergisi, Sayı: 62 , Ekim-1986, ss. 35-42.

¹¹ DEVRİM, Fevzi ve TURGAY, Timur. “Türkiye’de Vergi Kayıp ve Kaçaklarının Önlenmesinde İdare-Mükellef Etkileşimi ve Bağlı Etkileşenlerinin Rolü, e – yaklaşım Dergisi, s.11, Haziran 2004.

¹² RASKOLNIKOV, Alex. Crime And Punishment In Taxation: Deceit, Deterrence, And The Self-Adjusting Penalty, NYU School of Law, 120 Furman Hall, Number 2, January 19, 2006, <http://www.ssrn.com/abstract=823468>, 02.07.2006

¹³ Uzay, Şaban. “Yolsuzlukların Ortaya Çıkartılmasında ve Önlenmesinde Denetçilerin Sorumluluğu”, V. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu, Türmob Yayınları, 2001

bilerek ve kasten yapıldığından ötürü ortaya çıkarılması son derece güçtür. Çünkü insan zekâsı gelişen bilgi teknolojisinin de yardımıyla bu konuda sürekli yeni yöntem ve usuller bulmaktadır. Denetim elemanının görevi bu tür hileleri tespit ederek ortaya çıkarmaktır.

Mükelleflerin vergi kanunlarına uygun davranmalarını sağlamak amacıyla, vergi idarelerinin başvurdukları vergi denetiminin kendisinden beklenen fonksiyonu yerine getirebilme düzeyi vergi denetiminin etkinliği olarak adlandırılmaktadır¹⁴. Vergi denetimi eğer yasalara uymayanlar için bir risk oluşturursa vergi kayıp ve kaçagını asgariye indirmek ve kayıt dışılığı azaltmak mümkün olabilir. Bu sonuç vergi denetiminde etkinliğin sağlanmasıyla elde edilir¹⁵. Vergi denetimlerinde kırmızı bayraklardan yararlanılması suretiyle denetimde etkinlik ve verimlilik sağlanabilecektir.

Vergilemenin amacı ödeme gücünün kavranması ve ekonomik gerçeklere uygun bir vergileme yapılmasıdır. Bunun için her türlü delilin kullanılması zorunludur. Nitekim Türk vergi hukukunda delil serbestisi ilkesi benimsenmiş olup, Danıştay tarafından da kabul görmüştür. Bu amaca uygun olarak vergiyi doğuran olay ve muamelelerin gerçek mahiyeti her türlü delille ispatlanabileceği hükmü vergi kanununda yer almakta olup vergilendirmede ispat yalnızca biçimsel delillerle sınırlandırılmamıştır. Vergi denetimlerinde kırmızı bayraklardan hareketle vergilemede olay ve muamelelerin gerçek mahiyetini ortaya koyabilecek delil niteliğinde çok sayıda veriye ulaşmak ve ekonomik açıdan değerlendirilmesini yapmak mümkün olacaktır¹⁶. Zira delil serbestisi ilkesinden hareketle denetim elemanları incelemelerinde kırmızı bayraklar yönteminden faydalanabileceklerdir.

Vergi kaçakçılığının tespiti vergi idaresince sınırlı bir çalışmanın ürünü değildir. Çoğu zaman bu durumların tespiti yoğun bir denetim sonucu gerçekleşmektedir. Görevin zorluluğu ve belirsizliği vergi otoritesini sınırlı kaynakları ile risk yönetim stratejileri uygulamaya yöneltmektedir. Vergi otoritesini harekete geçiren kırmızı bayraklar denetimde önem arz etmektedir¹⁷.

Şüpheli durumların tespitinde kırmızı bayraklar yöntemi son derece etkin ve verimli bir yöntemdir¹⁸. Denetçi tek başına önemli görülme de topluca değerlendirildiğinde hata, hile ve yolsuzluğun göstergesi olan kırmızı bayrakları bir bütün olarak değerlendirdiğinde anlamlı sonuçlara ulaşmaktadır¹⁹. Hile denetimi yapan kişiler tarafından gözlemlene ve araştırma ile belirlenen kırmızı bayraklar (red flags) vergi denetim elemanlarınca bilinmesi gerekli olan hile belirteçleridir. Denetçi inceleme sırasında risk faktörlerini belirlerken şüpheli ve incelemeye ihtiyaç duyulan noktaları tespit edecektir. Söz konusu bu şüpheli noktaların tespitinde kırmızı bayraklar denetim elemanına son derece değerli bir kaynak sağlayacaktır.

Vergi incelemesine matrah farkına neden olabilecek hatalı ve hileli durumların tespit edilmesine yönelik olarak kırmızı bayrakların (hile belirteçlerinin) ortaya çıkarılması ile başlanır. Ancak kırmızı bayraklar sonuca götürmekten ziyade hilenin söz konusu olabileceğinin belirteçleridir. Vergi denetimlerinde muhasebe kayıt ve belgelerinde yapılan hileli işlemler eğer belirteçleri çok iyi bir şekilde izlenirse çok

¹⁴ DALAK, Güldem. "Vergi Denetimi ve Muhasebe Uygulamaları", Vergi Sorunları Dergisi, Sayı:129, Haziran-1999, ss.78

¹⁵ "Kayıt Dışı Ekonomi Üzerine", Vergi Dünyası Dergisi, Sayı: 241, Eylül-2001, s.18, ss.9-10.

¹⁶ TEKİN, Fazıl ve ÇELİKKAYA, Ali. "Vergi Denetimi", Seçkin Yayınevi, Ankara 2005, s.115

¹⁷ BREITHWAITE, Jhon, PITTELKOW, Yvonne ve WILLIAMS, Robert. "Tax Compliance by the Very Wealthy: Red Flags of Risk", http://www.arc.cs.odu.edu:8080/dp9/getrecord/oai_dc/eprints.anu.edu.au/oai:eprints.anu.edu.au:569-5k, 02.07.2006

¹⁸ ARZOVA, S. Burak; "İşletmelerde Çalışanlar Tarafından Yapılan Hilelerin Kırmızı Bayraklar Yoluyla İzlenmesi", Muhasebe ve Finansman Dergisi, MUFAD, Avciol Basım-Yayın, Sayı:20, Ekim 2003, s.120, ss.118-126

¹⁹ "Yolsuzluk ve Sahteciliğin Önlenmesi ve Ortaya Çıkarılması", Çeviri:Kemal Özsemerci, Sayıştay Dergisi,Sayı:149, s.132, ss: 129-138, <http://www.sayistay.gov.tr/yayin/dergi/dergi3.asp?id=362>, 02.07.2006

erken bir şekilde tespit edilebilecektir²⁰. Bu çerçevede vergi denetiminde kırmızı bayraklar iki önemli görev taşımaktadırlar. Bunlardan birincisi devletin gelir kaynaklarının daha kolay bir şekilde denetlenmesi ve ikincisi gelir denetlendiği için değişen durumların tespit edilebilmesidir²¹.

Vergi denetiminde kırmızı bayrakların tespit edilmesi yalnızca denetimde ilk adımı oluşturmakta olup yeterli değildir. Denetimler esnasında kırmızı bayrakların tespiti incelemelerin derinleştirileceğini göstermektedir. Bundan sonra durumun açığa kavuşturulması için harekete geçilmesi ve kırmızı bayrağın finansal analiz, gözlemleme veya diğer tekniklerle değerlendirmesinin yapılması gerekmektedir. Değerlendirme süreci tamamlandığında doğru sonuca yönelik karar verilebilecektir²².

3.1 Vergi Denetimlerinde Kırmızı Bayrakların Kullanımın Sağlayacağı Faydalar

Vergi denetimlerinde kırmızı bayraklar yönteminin kullanılması ile elde edilebilecek başlıca faydalar aşağıda sıralandığı gibidir:

- Vergi idaresinin etkinliğinin ve verimliliğinin artması,
- Vergi denetiminde etkinlik ve verimlilik sağlanması,
- Uygulaması son derece pratik ve kolay bir yöntem olması,
- Denetimlerde analitik yöntemlerin kullanılabilmesi,

- Vergi tabanının genişletilmesine imkân tanınması,
- İncelemelerin hızlı ve çabuk sonuçlanmasına imkân sağlanması,
- Denetim elemanları üzerindeki iş yükünün azalmasını sağlanması,
- Bilgi teknolojilerinin kullanımına olanak sağlanması,
- Çağdaş denetim tekniklerinin uygulanmasına olanak sağlanması.
- Mükellefler üzerinde baskı oluşturarak yöntem hakkında kendilerinin de bilgi edinmelerini sağlama ve bu suretle vergilemede bilinçlenmenin gerçekleşmesi.

3.2 Vergi Denetiminde Kullanılabilecek Kırmızı Bayraklar

Beyana dayalı vergi siteminin sağlıklı işlemesi bir taraftan mükellefin dürüstlüğüne ve vergi bilincine diğer taraftan vergi idaresinin etkinliğine bağlıdır. Vergi idaresinin etkinliğini artıracak ve vergi denetimlerinde usulsüz işlemlerin ortaya çıkarılmasında kullanılabilecek kırmızı bayraklar (hile belirteçleri) sekiz başlık altında değerlendirilebilir. Bunlar;

- Muhasebe kayıtları ile ilgili düzensizlikler,
- Defter ve belge düzeni ile ilgili düzensizlikler,
- Analitik düzensizlikler,
- Beyanlarla ilgili düzensizlikler,
- Yoklama sonuçlarındaki düzensizlikler,
- İşletme yapısı düzensizlikleri,
- Üçüncü kişilerle olan ilişkilerde düzensizlikler,
- Şikâyetler, uyarılar ve ihbarlar

3.2.1 Muhasebe Kayıtları İle İlgili Düzensizlikler

Vergi denetiminde usulsüz işlemlerin ortaya çıkarılmasında muhasebe kayıtları

²⁰ ARZOVA, S. Burak; “İşletmelerde Çalışanlar Tarafından Yapılan Hilelerin Kırmızı Bayraklar Yoluyla İzlenmesi”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, MUFAD, Avciol Basım-Yayın, Sayı:20, Ekim 2003, s.121, ss.118-126

²¹ RASKOLNIKOV, Alex. Crime And Punishment In Taxation: Deceit, Deterrence, And The Self-Adjusting Penalty, , NYU School of Law, 120 Furman Hall, Number 2, January 19, 2006, <http://www.ssrn.com/abstract=823468>, 02.07.2006

²² Hevesi Alan G. Red Flags for Fraud, www.osc.state.ny.us/localgov/pubs/red_flags_fraud.pdf, 10.08.2006

ile ilgili olarak aşağıda sırladığımız hile belirteçleri dikkatlice ele alınmalıdır²³.

- Mali tabloların mali analizi neticesinde sonuçların anlamsız çıkması,
- Zamanında, bütünüyle ve uygun biçimde kayda alınmayan işlemler,
- Yetkisiz ve dayanaksız işlemler,
- Sonuçları etkileyen son dakika düzeltmeleri,
- İşletme kayıtları ile doğrulama yanıtları arasında görülen tutarsızlıklar,
- Önemli tutarlarda stok ve fiziki varlık kayıpları,
- Hurda ve firelerde artış,
- Faaliyet hacmine göre kasada eksik veya fazla tutarda nakdin bulunması,
- Küçük hacimlerde ancak yüksek değerli ve fazla talepli stoklar,
- Vadesi geçmiş alacaklarda artış,
- Mali tablolarda açıklanamayan değişimler,
- Muhasebe dönemlerinde ve sınıflandırmalarda uygunsuz işlemler,
- Yıllar önce olmuş olaylara ilişkin olarak bugün bilanço dipnotlarında görülen açıklamalar
- Daha önce açıklanmamış bilanço dışı yükümlülüklerin olması,
- Borç hesapları üzerinde gereksiz düzeltmeler,
- Şirket birleşmelerinde birleşme masraflarının yüksek, varlık değerlerinin ise düşük gösterilmesi,
- Ödemelerin banka aracılığı ile değil de nakit karşılığı yapılıyor olması.

3.2.2 Defter ve Belge Düzeni İle İlgili Düzensizlikler

Vergi denetiminde usulsüz işlemlerin ortaya çıkarılmasında defter ve belge düzeni ile ilgili olarak aşağıda sırladığımız hile belirteçleri dikkatlice ele alınmalıdır.

- Tasdike tabi defterlerin tasdikinin yapılmaması,
- Mükellefin tarh dosyasında yetkili matbaa onaylı belge basım fişlerinin yer almaması,
- Değiştirilmiş ya da kayıp belgeler,
- Orjinal belgenin yerine fotokopi biçimindeki belgelerin konması,
- Belgelerin seri ve sıra no'su takip etmemesi,
- Belgeler üzerinde bulunan oynamalar ve tahrifatlar.

3.2.3 Analitik Düzensizlikler

Vergi denetiminde usulsüz işlemlerin ortaya çıkarılmasında analitik düzensizlikler ile ilgili olarak aşağıda sırladığımız hile belirteçleri dikkatlice ele alınmalıdır²⁴.

- Açıklanamayan stok noksanlıkları ve düzeltmeleri,
- Tanımlama ve belirlemelerden sapmalar,
- Atık ve döküntülerde artış,
- Aşırı satın alımlar,
- Hesap bakiyelerinde anlamsız artış ve azalmalar,
- Fiziki anormallikler,
- Nakit fazlalık veya noksanlıkları,
- Anlamsız gider veya ödemeler,
- Alacaklar azalırken gelirlerin artması,
- Nakit akışı azalırken gelirlerin artması,
- Stoklar azalırken artan borçlar,

²³ BOZKURT, Nejat.; “Çalışanların Yaptıkları Yolsuzluklar, Bunların Ortaya Çıkarılması ve Önlenmesi”, http://www.itkib.org.tr/hedef/200203_mart/arastirma1.htm, 17.5.2006, s:5

²⁴ BOZKURT, Nejat.; “Çalışanların Yaptıkları Yolsuzluklar, Bunların Ortaya Çıkarılması ve Önlenmesi”, http://www.itkib.org.tr/hedef/200203_mart/arastirma1.htm, 17.5.2006, s:5

- Hacim artarken artan birim maliyetler,
- Hacim artarken azalan atık ve döküntüler,
- Satışlar azalırken artan stoklar.

3.2.4 Beyanlarla İlgili Düzensizlikler

Vergi denetiminde usulsüz işlemlerin ortaya çıkarılmasında beyanlar ile ilgili düzensizlikler olarak aşağıda sırladığımız hile belirteçleri dikkatlice ele alınmalıdır.

- Beyannamelerin zamanında verilmemesi,
- Beyannamelerin posta yolu ile verilmesi,
- Beyannamelerin imzalanmaması,
- Beyannamelerde matraha yer verilmemesi,
- Önceki dönem beyanlarına göre çok farklı şekilde beyan da bulunulması,
- Düzeltme beyanlarının çokluğu,
- Beyannamelerde kalemler arasında yer alan tutarsızlıklar ve hatalar,
- Beyanlara ek tahakkuk fişlerinin olmaması,
- Üç veya dört yıllık faaliyet süresine rağmen faaliyet koluna göre hala ortalama bir kar düzeyinin beyanlara yansımamış olması.

3.2.5 Yoklama Sonuçlarındaki Düzensizlikler

Vergi denetiminde usulsüz işlemlerin ortaya çıkarılmasında vergi dairesince yapılan yoklamalar ile ilgili düzensizlikler olarak aşağıda sırladığımız hile belirteçleri dikkatlice ele alınmalıdır.

- Mükellefin bildirdiği adres bilgilerinin yanlış olması,
- Mükellefin adresinde bulunamaması,
- Mükellefin adres değişikliğinde bulunmaması,

- Mükellefin adresinin muhtarlık kayıtlarında yer almaması,
- Mükellefin sıklıkla adres değişikliğinde bulunması,
- Mükellefin faaliyet konusu ile ilgili işçi ve ekipmanın yeterli olmaması,
- Mükellefin faaliyet gösterdiği adresin aynı zamanda başka bir mükellefin de faaliyet adresi olması.

3.2.6 İşletme Yapısı Düzensizlikleri

Vergi denetiminde usulsüz işlemlerin ortaya çıkarılmasında işletme yapısı ile ilgili düzensizlikler ile ilgili olarak aşağıda sırladığımız hile belirteçleri dikkatlice ele alınmalıdır.

- Aşırı derecede karmaşık işletme yapısı,
- Etkili iç denetim kadrosunun olmaması,
- İşletmenin varlıklarında önemli derecede eskime,
- Yöneticilerde sık değişiklikler,
- Halka açık bir şirketin aile şirketi gibi çalışması,
- Etkin olmayan bir denetim komitesinin varlığı,
- Faaliyet hacmine göre yetersiz bir donanım.

3.2.7 Üçüncü Kişilerle Olan İlişkilerde Düzensizlikler

Vergi denetiminde usulsüz işlemlerin ortaya çıkarılmasında üçüncü kişilerle olan ilişkilerle ilgili olarak aşağıda sırladığımız hile belirteçleri dikkatlice ele alınmalıdır.

- Denetçilerde sık sık değişimler,
- Yönetim kurulu üyelerinde sık sık değişimler,
- Kamu kurumları ile yaşanan sürekli sorunlar,
- Denetçilere gerekli verileri sağlamada isteksizlik,
- Çok fazla farklı banka kullanımı,

- Kredi bulma konusunda yaşanan sorunlar,
- Satıcılarla olağan olmayan ilişkiler,
- Artan müşteri şikâyetleri,
- İşletmenin dış hukuk müşavirlerinde sık değişimler,
- Ticari açıdan anlamsız ve saçma anlaşmalar
- Büyüklükleriyle orantısız ihaleler
- Aşırı yaşam biçimleri (hayat standardında meydana gelen değişimler)
- Muhasebe firmalarına yönelik denetim ücreti dışındaki ödemelerin aşırı bir şekilde artması.

3.2.8 Şikâyetler, Uyarılar ve İhbarlar

Mükellef hakkında ihbar ve şikâyetle bulunulmuş olması hesap ve işlemlerde usulsüzlük olabileceği konusunda emareler teşkil edebilir. Buna benzer şekilde mükellef kurum veya kişinin listelerde yer alması da usulsüz ve hileli işlemlerin söz konusu olabileceği konusunda veri teşkil etmekte olup vergi denetiminde dikkatle alınması gereken hile belirteçlerdir.

3.3 Kırmızı Bayrakların Vergi Denetimi Amacıyla Kullanımında Dikkat Edilecek Hususlar ve Başarı Koşulları

Vergi denetiminde kırmızı bayrakların kullanımı ile vergi kaçırmaya yönelik durumların tespiti ve bu suretle vergi kayıp ve kaçığının önlenmesi amaçlanmaktadır. Ancak vergi denetiminde etkinliği sağlamaya yönelik hile belirteçlerinin tespit edilmesi denetimde direkt sonuca götüren veriler değildir. Hatalı, hileli ve usulsüz bir işlemin olabileceğine yönelik belirteçlerdir. Örneğin; bir kişi geçmiş dönemlere oranla daha düşük beyanda bulunabilir, defter kayıtları tutarsız olabilir, belgelerden bir tanesi kaybolmuş olabilir, mali analiz sonuçları çelişki oluşturabilir, ihbar veya bir şikâyet niteliğindeki bir hile belirteci söz konusu olabilir ve bu

nedenlerle vergi denetimine başlanılmış olunabilir. Bu tür durumlar vergi denetiminde bir yargıya varmak için kesin durumlar değildir. Zira beyanlardaki düşüş genel ekonomik koşullardan veya işletmenin kendine özgü mali sıkıntısından ötürü olabilir, kayıtların tutarsızlığı basit muhasebe hatalarından kaynaklanabilir, belgeler haklı bir nedenden dolayı (mücbir sebep halleri) kaybolmuş olabilir, mali analiz sonuçlarının çelişki oluşturması ekonomik etkenlerin temelinde yatan değişimler sonucu olabilir, yapılan ihbar veya şikâyet kıskançlık veya çekememe duygularından kaynaklanabilir. Bundan dolayı hile belirteçlerinin tespit edilerek vergi denetimlerinde bir yargıya varmak son derece titiz ve ayrıntılı bir çalışmanın sonucunda olacaktır. Dolayısıyla diyebiliriz ki kırmızı bayrakların yasalara uygun bir açıklaması da olabilir veya kırmızı bayraklar bir hilenin belirteci de olabilir. Sonuca ancak yapılacak titiz ve ayrıntılı bir çalışma ile varılabilecektir.

Eğer vergi incelemesi sadece bir yılı kapsıyorsa ise mükellefin işi ve kişisel durumu ancak dikkat çekici unsurları olacaktır. Eğer inceleme birden fazla yılı kapsıyorsa kırmızı bayrakların tespit edilme sahası genişleyecektir²⁵. Bu şekilde zaman içersinde meydana gelen değişikliklerin dinamik bir analiz yaklaşımıyla değerlendirilmesi sonucu önemli değişiklik gösteren unsurların tespit edilmesi vergi incelemesine yönelik çalışmalarda yön verici olacaktır.

Kırmızı bayraklardan vergi denetiminde en yüksek derecede verim sağlanabilmesi için denetim birimleri birbiriyle işbirliği içersinde olmalı, bilgilerini birbirleriyle paylaşmalı ve belirli bir program içersinde koordineli bir şekilde denetimler gerçekleştirilmelidir. Bu suretle bir kurum veya kişinin mükerrer denetime tabi tutulmasının engellenebileceği gibi, denetim dışı kalan kişi veya kurumlarında denetim

²⁵ RASKOLNIKOV, Alex. Crime And Punishment In Taxation: Deceit, Deterrence, And The Self-Adjusting Penalty, NYU School of Law, 120 Furman Hall, Number 2, January 19, 2006, <http://www.ssrn.com/abstract=823468>, 02.07.2006

kapsamı içersine dahil edilerek vergi tabanının genişletilmesi ve vergi kayıp ve kaçığının azaltılması mümkün olacaktır²⁶.

İyi işleyen Gelir İdaresinin kurulması, sağlıklı gelir politikalarının oluşturulması, çağdaş denetim tekniklerinin kullanılması ve incelemelerde başarı sağlanması ancak analitik düşünebilen, iyi yetişmiş, kalifiyeli personelle gerçekleştirilebilir. Bu çerçevede kırmızı bayrakların vergi denetiminde etkin kullanımı konusunda sağlanacak başarı tamamen inceleme elemanının formasyon, tecrübe, beceri ve sahip olduğu teknik donanıma bağlıdır.

İnceleme elemanları tecrübe ve deneyim kazanacak bir yetiştirme ortamıyla beraber kendilerine sağlanacak teknik donanımla çok titiz ve araştırmacı bir inceleme gerçekleştirebileceklerdir. Vergi denetimlerinde kırmızı bayraklar yöntemi gibi çağdaş vergi denetim tekniklerinin kullanılması denetim alanında yazılım teknolojisinin (ACL, IDEA, Access gibi) kullanılması ile yakından ilgilidir. Denetim elemanlarının kullanabileceği teknolojik imkânların kendilerine sunulması ve bu konuda gerekli eğitici çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

Ayrıca uzun yıllardan beri uygulanmakta olan ücret politikaları ve tatmin etmeyen özlük hakları nedeniyle Gelir İdaresi, amaca uygun, yüksek öğrenim görmüş, kaliteli, iddialı kişilerin işe girmek için ilk sırada tercih ettikleri bir yer olmaktan çıkmıştır. Yetişmiş kalifiyeli insanların meslekte istihdamı vergi denetimlerinde çağdaş denetim tekniklerinden biri olan kırmızı bayrakların (hile belirteçleri) kullanımını ve başarısını artıracaktır²⁷.

3.4 Vergi Denetiminde Kırmızı Bayrakların Kullanımına Yönelik Amerikan İç Gelir İdaresi (IRS) Uygulamaları

Vergi konusunda başarılı bir ülke sayılan Amerika Birleşik Devletleri'nde vergi kanunlarının yönetim ve uygulamasından hazineye bağlı İç Gelir İdaresi (Individual Revenue Service) veya yaygın olarak bilinen ismiyle IRS sorumludur. İç Gelir İdaresi, mükelleflere yeterli bilgi temin etmekle sorumlu olduğu gibi hatalı vergi ödemelerini belirlemek ve doğrusunu tespit ederek tahsil usullerini olması gereken şekliyle sağlamakla da yükümlüdür. Amerikan İç Gelir İdaresi (IRS) belirtilen bu yükümlülüklerini yerine getirmek için, yayınlar yapıp, formlar düzenleyerek mükelleflere bilgi sağlamakta, seçilmiş beyannameler üzerinden denetim yapmaktadır²⁸. Bütün ülkelerin Gelir İdaresi gibi Amerika Birleşik Devletleri İç Gelir İdaresi (IRS) de vergi kayıp ve kaçığını en aza indirmek için mücadele etmektedir. IRS ilerleyen her günde vergi kaybı ile savaşın artık daha fazla kompleks bir hal aldığını ve her yeni yasal düzenleme karşısında sofistike mükelleflerin karmaşık işlemler kullanmak ve yapılanmalara girmek suretiyle vergi kaçırdıklarını bilmektedir²⁹.

Diğer ülkelerde olduğu gibi ABD'de de vergi incelemesi genellikle beyana dayanan vergileri içermektedir. Kırmızı bayraklar yöntemi Amerikan Gelir İdaresi (IRS) tarafından yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Amerikan Gelir İç İdaresi (IRS) uygulamalarında hileden ziyade mükellefçe yapılan hatalar bile denetçileri harekete geçirebilmektedir³⁰.

²⁶ "Yolsuzluk ve Sahteciliğin Önlenmesi ve Ortaya Çıkarılması", Çeviri:Kemal Özsemerci, Sayıştay Dergisi, Sayı:149, s.132, ss: 129-138, <http://www.sayistay.gov.tr/yayin/dergi/dergi3.asp?id=362>, 02.07.2006

²⁷ KIZILOĞLU, Şükrü . "Vergi İnceleme Sonuçları ve Değerlendirmesi", Yaklaşım Dergisi, Sayı: 91, Temmuz 2000, s.53

²⁸ Mahmut SAYIN; Amerika Birleşik Devletleri'nde Vergi Dairesi ve Denetim Usulleri, Vergi Sorunları Dergisi, Ağustos 1996, Sayı 95, s.7.

²⁹ ATEŞ, Kamil. "Amerika Birleşik Devletleri'nde Vergi Barışı ve IRS'nin Karmaşık Vergi Kaçırma Organizasyonlarına Karşı Savaşı", e-yaklaşım Dergisi, Sayı: 13, Ağustos 2004

³⁰ Katz, Sapper ve Miller. "Avoid Raising Red Flags for a Tax Audit", Manufacturing Monitor, Eylül, 2004, <http://www.ksmcpa.com/welcome/newsletters/204395MMsum04.pdf>, 02.07.2006

Amerikan İç Gelir İdaresi (IRS) tarafından uygulanan vergi yönetim politikalarında, yönetsel karar alma ve denetim süreçlerinde bilgi işlem teknolojilerinden faydalanma çok yüksek derecededir. Vergi Mükellefiyetine Uyum Ölçüm Programı Amerikan İç Gelir İdaresinin (IRS) denetim elemanları tarafından sorunlu mükelleflerin bilgilerinin toplanmasında yaklaşık otuz yıllık süreyi aşkın bir zamandır kullanılmaktadır. Amerikan İç Gelir İdaresince geliştirilen formüller ile geliri sorgulanabilir özellikler ihtiva eden durumlar belirlenmektedir.

Amerikan İç Gelir İdaresi (IRS) bir önceki yıl ve cari yıl işletme verilerini denetleyerek kırmızı bayrakları tespit etmeye çalışmaktadır. Bu suretle yapılabilecek bir denetim ile mükellefin elde ettiği gelirlerin sınırlı bir şekilde incelenmesi veya elde edilen tüm gelirlerin incelenmesi konusunda karar vermek için bir belirteç tespit edilmeye çalışılmaktadır.

Amerikan İç Gelir İdaresince genel olarak dikkate alınan ilk beş kırmızı bayrak unsuru arasında sayabileceğimiz; indirim kalemleri, hobi harcamaları, yüksek kayıplar, yüksek gelirler ve mükellefçe iş yeri olarak da kullanılan mekânın aynı zamanda ikamet edilen yer olması halinde burada yapılan harcamalardır³¹.

Amerikan İç Gelir İdaresi (IRS) üç tip denetim gerçekleştirmektedir. Bunlar; uyum denetimi, büro incelemeleri ve alan denetimidir. Uyum denetimlerinde raporlama sonuçlarının uyumu bilgisayar destekli olarak incelenmektedir. Büro incelemelerinde muhasebecilerden muhasebe kayıtları ile ilgili olarak bilgi sağlanmaktadır. Alan denetimlerinde ise Amerikan İç Gelir İdaresinin (IRS) temsilcileri işletmenin bina ve eklentilerini gezerek beyanların doğruluğu hususunda bilgi toplamaktadır³². Bu denetim daha çok kurum beyannameleri ve profesyonel işler

yapan şahısların beyannameleri için kullanılmaktadır. Mükellef işlemlerinin daha kapsamlı olarak incelendiği alan denetimi, dairede veya mükellefin evi veya işyerinde yürütülmektedir³³.

Amerikan İç Gelir İdaresinde denetim stratejileri ve belirlenen yöntemler saklı tutulmaktadır. Ancak bu konuda Amerika'da müşavirlik hizmeti veren kurum ve kuruluşlar vergi mükelleflerini kırmızı bayraklar konusunda yaptıkları yayın ve hazırladıkları doküman ve raporlarla bilgilendirmeye çalışmaktadırlar. Bununla birlikte Amerikan vergi mükellefleri denetlenme riskinin tamamen elimine edememektedirler. İç Gelir İdaresi (IRS) tarafından denetlenme riskini en aza indirmeleri ancak vergi gelirini gerçek bir şekilde ortaya koyacak vergi kanunlarına uyum konusunda iyi bir raporlama yapmaları ve belge düzenini sağlamaları ile mümkündür.

Amerikan Kamu Muhasipleri Enstitüsü yayınladığı "Finansal Tabloların Denetiminde Hilenin Dikkate Alınması" konulu 99 numaralı standartta hileli işlemlerin ortaya çıkarılmasına işaret etmektedir. 99 numaralı standardın ortaya koyduğu yaklaşım denetim türleri için önem arz etmektedir. Zira söz konusu standart uyarınca kırmızı bayrakların bilinmesi sadece kamu muhasebesi için gerekli değil aynı zamanda kamu adına çalışan herhangi bir denetçi içinde gerekli olup potansiyel hile olayları için bilinmesi gereklidir³⁴.

Vergi sisteminde yapılan düzenlemelerle dikkat çeken ABD Gelir İdaresinde açıklamalardan da anlaşılacağı üzere sahip olunan teknolojik imkânlar, yetişmiş bilgili inceleme elemanları ve yeterli donanım ile birlikte vergi incelemelerinde etkinlik ve verimlilik sağlayacak kırmızı bayraklar gibi çağdaş denetim tekniklerinin kullanımı son derece yaygındır.

³¹ IRS Tax Advocate, www.besttaxadvocate.com/CM/TaxTopicNewsletters/Volume-V-Issue-17.pdf, 10.08.2006

³² RODRIGUEZ, George. Red Flags for Tax Audit!, <http://www.powerhomebiz.com/Index/practicalbizideas.htm>, 19.05.2006

³³ ÖZ, Ersan. Türkiye'de Vergi Tabanının Genişletilmesinde Vergi Denetiminin Etkinliği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon 2000, s.58.

³⁴ Hevesi Alan G. Red Flags for Fraud www.osc.state.ny.us/localgov/pubs/red_flags_fraud.pdf, 10.08.2006

4. Sonuç

Dünyada ki gelişmelere karşın, muhasebe ve denetim alanlarında oldukça gecikmiş düzenlenmemelere sahip ülkemizdeki tablonun olumsuz olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Zira muhasebe ve denetim konuları işletmelerimiz için ürkütücü kavramlar olarak görülmekte ve işletmeler bu konularda bilimsel araştırmalar için bile kapalı bir kutu görünümü sergilemektedirler. Bu çerçevede finansal tablolarda şüphe ve hile olasılığı yaygın bir kabul görmektedir.

Hile, şirket skandallarının da ortaya koyduğu büyüklüğü ile her işletme ve ekonomi için dikkat edilmesi gereken bir tehdit unsuru halindedir. Vergilemede hilenin önlenmesi için öncelikli olan hilenin varlığını kabul ederek çalışmalara başlanmasıdır. Bugün etkin vergicilik anlayışı defter ve belge ile sınırlı olmaksızın vergiyi doğuran olayın gerçek mahiyetini tespiti yönelik bütün araştırma, karşılaştırma ve iktisadi gerçekleri dikkate alma ve olayların tespitinde her türlü delilleri değerlendirme gibi geniş bir içerik kazanmıştır. Bu bakış açısıyla kullanılan çağdaş denetim tekniklerinden bir tanesi olan kırmızı bayraklar ile vergilemede, vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyetine ulaşılabilme mümkün olacaktır.

Türk vergi sisteminin genel görünüşüne bakıldığında dolaylı vergilerin toplam vergiler içerisinde çok yüksek bir paya sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum beyan üzerinden alınan vergilerin etkinliğinin düşük olduğunu ifade etmektedir. Vergilemede adalet ve eşitliğin sağlanabilmesi için dolaysız vergilerin payının yüksek olması gerekmektedir. Buda ancak mükelleflerin beyan etmek istedikleri kazançlarının vergilendirilmesi ile değil vergi denetiminde etkinliğin sağlanabilmesi ve incelenen mükellef sayısının artırılması ile mümkün olacaktır. Vergi denetiminde kırmızı bayrakların kullanımı bu konuda çözümler sağlanabilecektir.

Türkiye’de vergi incelemelerinde sınırlı olarak yararlanılan kırmızı bayraklar yöntemi vergi matrahını etkileyen olay ve

unsurlarda meydana gelen değişmelerin yorumlanması ile muhtemel vergi kayıp ve kaçığının tespit edilmesinde birer sinyal ve belirteçtir. Kırmızı bayraklardan vergi inceleme elemanlarının azami derecede yararlanması bu yöntem hakkında bilgi ve tecrübelerinin artırılması ile mümkündür.

İnceleme elemanlarının çağın gerektirdiği teknolojik olanaklardan yararlanmalarının sağlanması ve özellikle de denetim alanında yazılım teknolojisinin öğrenilmesi amacıyla gerekli eğitim çalışmalarının düzenlenmesi yöntemin daha da etkin bir şekilde inceleme elemanlarınca kullanımını sağlayacaktır.

Yapılan açıklamalarla birlikte vergilemede amaçlanan hedeflere ulaşılabilmesi elbette yalnızca gelir idaresinin takınacağı tavırla ve uygulayacağı denetim teknikleri ile ilgili değil toplumun duyarlılığı ve desteği ile mümkündür. Buda şüphesiz ki mükelleflerin usulsüz uygulamaları kınadığı bir toplum anlayıştan geçmektedir.

Kaynakça

Sarılı, Mustafa Ali “Türkiye’de Vergi Denetiminin Sorunları ve Bu Sorunların Çözümüne Yönelik Yapılması Gereken Düzenlemeler”, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, 8 Haziran 2003

Arzova, S. Burak; “İşletmelerde Çalışanlar Tarafından Yapılan Hilelerin Kırmızı Bayraklar Yoluyla İzlenmesi”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, MUFAD, Avcıol Basım-Yayın, Sayı:20, Ekim 2003

Ateş, Kamil. “Amerika Birleşik Devletleri’nde Vergi Barışı ve IRS’nin Karmaşık Vergi Kaçırma Organizasyonlarına Karşı Savaşı”, e-yaklaşım Dergisi, Sayı: 13, Ağustos 2004

Bozkurt, Nejat. “Çalışanların Yaptıkları Yolsuzluklar, Bunların Ortaya Çıkarılması ve Önlenmesi”,

http://www.itkib.org.tr/hedef/200203_mart/arastirma1.htm, 17.5.2006)

Bozkurt, Nejat. “KOBİ’lerde yapılan Hileler, Ortaya Çıkarılması ve Önlenmesi”, Yaklaşım Dergisi, Sayı: 96, Aralık 2000

Breithwaite, Jhon, Pittelkow, Yvonne ve WILLIAMS, Robert. “Tax Compliance by the Very Wealthy: Red Flags of Risk”, http://www.arc.cs.odu.edu:8080/dp9/getrecord/oai_dc/eprints.anu.edu.au/oai:eprints.anu.edu.au:569-5k,02.07.2006

Dalak, Güldem. Vergi Denetimi ve Muhasebe Uygulamaları”, Vergi Sorunları Dergisi, Sayı:129, Haziran-1999

Devrim, Fevzi ve Turgay, Timur. “Türkiye’de Vergi Kayıp ve Kaçaklarının Önlenmesinde İdare-Mükellef Etkileşimi ve Bağlı Etkileşenlerinin Rolü, e-yaklaşım Dergisi, Sayı: 11, Haziran 2004

<http://www.powerhomebiz.com/Index/practicalbizideas.htm>, 19.05.2006

IRS Tax Advocate, www.besttaxadvocate.com/CM/TaxTopicNewsletters/Volume-V-Issue-17.pdf, 10.08.2006

Hevesi, Alan G. Red Flags for Fraud, IRS Tax Advocate, www.besttaxadvocate.com/CM/TaxTopicNewsletters/Volume-V-Issue-17.pdf, 10.08.2006

İnan, Atilla . “Sayıştay’ın Vergi Denetimi ve Sınırları”, Maliye ve Sigorta Yorumları, Sayı:344, 15 Mayıs 2001, s.28, ss. 28-31

Katz, Sapper ve Miller. “Avoid Raising Red Flags for a Tax Audit”, Manufacturing Monitor, Eylül, 2004, <http://www.ksmcpa.com/welcome/newsletters/204395MMsum04.pdf>, 02.07.2006

Kızılot, Şükrü. “Vergi İnceleme Sonuçları ve Değerlendirmesi”, Yaklaşım Dergisi, Sayı: 91, Temmuz 2000.

Öz, Ersan Türkiye’de Vergi Tabanının Genişletilmesinde Vergi Denetiminin Etkinliği,

Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon 2000.

Pehlivan, Osman. “Vergi Denetimi ve Vergi Denetiminde Etkinlik”, Vergi Dünyası Dergisi, Sayı: 62 , Ekim-1986

Raskolnikov, Alex. Crime And Punishment In Taxation: Deceit, Deterrence, And The Self-Adjusting Penalty, , NYU School of Law, 120 Furman Hall, Number 2, January 19, 2006, <http://www.ssrn.com/abstract=823468>, 02.07.2006

RODRIGUEZ, George. Red Flags for Tax Audit!, <http://www.powerhomebiz.com/Index/practicalbizideas.htm>, 19.05.2006

Tekin, Fazıl ve Çelikkaya, Ali. “Vergi Denetimi”, Seçkin Yayınevi, Ankara 2005.

Türk, İsmail, Maliye Politikası,Turhan Kitapevi 14. Baskı, Ankara, s.97, 2000.

Türkçe Sözlük, Cilt:1, Türk Dil Kurumu Basımevi, Ankara, 1988.

Uzay, Şaban. “Yolsuzlukların Ortaya Çıkarılmasında ve Önlenmesinde Denetçilerin Sorumluluğu”, V. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu, TÜRMOB Yayınları, 2001.

Yolsuzluk ve Sahteciliğin Önlenmesi ve Ortaya Çıkarılması”, Çeviri: Kemal Özsemerci, III. Ecosai Semineri, <http://www.sayistay.gov.tr/yayin/dergi/dergi3.asp?id=362>, 02.07.2006

Gelişmekte Olan Ülkeler (2006)

	Tayland	G.Kore	G.Afrika	Macaristan	Rusya	Brezilya	Arjantin	Türkiye
Büyüme (%)	4,5	5,5	4,2	4,7	5,6	3,6	7,8	4,6
Enflasyon (%)	4,2	2,8	6,6	2,1	9,9	3,1	10,5	9,9
Cari Denge	1,5	0,8	-5,9	-7,9	8,4	1,1	2,8	-7,4
Dış Borçlar	26,9	23,4	20,3	83,7	26,7	18,7	64,2	49,9
Devlet Borçları	46,0*	30,7	33,8*	67,6	8,7	74,9*	72,9	64,4
Bütçe Dengesi	0,5	-1,4	0,0	-10,8	5,6	-4,1*	1,9*	-2,3

* 2005 gerçekleşmesi

Not: Büyüme ve enflasyon dışındaki veriler milli gelirin yüzdesidir.

Kaynak: Institute of International Finance

Hürriyet Gazetesi, 08.09.2006